

-Confucianist of Christen?-

Leerkracht handleiding

Inleiding

Deze les gaan we kijken naar de verschillen tussen het confucianisme en het christelijk geloof. We leggen stukken uit de Bijbel naast citaten uit de boeken van Confucius.

Doelstellingen

Aan het einde van de les weten de leerlingen:

- Wat positieve punten zijn van het confuciaanse denken/geloof.
- Wat de negatieve punten aan het confuciaanse denken/geloof zijn.
- Waarom het Christelijk geloof verder rijkt en meer inhoud heeft dan het confucianisme.

Doelgroep

Deze les is bedoeld voor groep 6/7

Vakken en kerndoelen

Mondeling (Nederlands)

Kerndoel 1: De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weergeven.

Mens en samenleving

Kerndoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerndoel 38: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen.

Kunstzinnige oriëntatie

Kerndoel 56: De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Informatie

Informatie vindt u bij het stukje 'verdieping'.

Lesidee

Introductie

De vorige keer hoorden we wat de kinderen op een confuciaanse school leerden over Confucius. Nu gaan we het confucianisme vergelijken met het christelijk geloof. We gaan nadenken over wat we vinden van het confucianisme, en we gaan ook nadenken over wat we zelf belangrijk

vinden in ons geloof. We gaan eigenlijk het confucianisme en het christelijk geloof met elkaar vergelijken.

Inleiding

Voordat de kinderen straks confuciaanse citaten gaan vergelijken met Bijbelgedeelten, denken ze zelf na over wat belangrijk/het belangrijkste is in het christelijk geloof. Ook denken ze na over wat ze belangrijk zouden vinden als ze niet christelijk waren.

U kan de opdracht inleiden door het volgende te vertellen: We leven hier in Nederland en zitten op een christelijke school, ook ben je (waarschijnlijk) christelijk opgevoed. Je hebt geleerd wat er belangrijk is in het christelijke geloof en vind dit hopelijk zelf ook heel belangrijk. Er zijn dingen die wel héél belangrijk zijn, die je het belangrijkste vindt in het geloof. Die schrijf je op in de linker-tabel op het werkblad wat je straks krijgt. **Bijlage 1 van de leerlingen.**

Het had ook zo kunnen zijn dat je heel ergens anders had gewoond, en dat je niets wist over het christelijke geloof. Natuurlijk zijn er dan ook dingen die heel belangrijk voor je zijn. Wat zou je het allerbelangrijkste vinden als je niet christelijk was? Schrijf dat in de rechterkolom. Bespreek dit samen met de kinderen. Wat vinden ze van de rechterkolom? Wat missen ze daar?

Kern

De kinderen krijgen kaartjes met spreuken. Deze gaan ze in groepjes die u maakt bespreken. U kan ieder groepje alle kaarten geven maar u kan hier ook differentiëren. De blauwe kaarten zijn relatief makkelijk en de rode kaarten moeilijk. Het is belangrijk dat u met de kinderen vooraf goed doorneemt hoe u wilt dat ze over deze kaarten nadenken. Geef aan dat goed nadenken hier belangrijker is dan het goede antwoord verzinnen. De kaartjes bestaan uit spreuken van Confucius en uit uitspraken die afgeleid zijn vanuit Bijbelgedeelten. In **Bijlage 2** van de kinderen vind u alleen de kaartjes. In de bijlage van dit document vind u de kaartjes met informatie waar u wellicht zelf iets aan hebt.

Daarna maakt u op het bord een tweedeling. Samen met de kinderen sorteert u de uitspraken op christelijk en confuciaans. Hierbij kan u het gesprek aangaan en daarbij zelf nog verdieping aanbrenge. Zie voor de verdieping de informatie naast de kaartjes in de bijlage.

U kan er ook voor kiezen om de kaarten bij elkaar te zoeken. Bij iedere confuciaanse spreuk hoort namelijk een christelijke spreuk die hetzelfde onderwerp behandelt. Samen met de kinderen kan u dan kijken naar de

verschillen.

Afsluiting

De afsluiting bestaat uit een vrije opdracht. De kinderen krijgen een kader waarin ze mogen verwerken wat ze de afgelopen drie lessen geleerd hebben. Ze kunnen het schrijven in verhaal- of dichtvorm, ook kunnen ze het op een creatieve manier weergeven door te tekenen. Natuurlijk kan u als leerkracht ook zelf een keuze maken.

Tijdsplanning

Introductie	1 minuut
Inleiding	15 minuten
Kern	35 minuten
Afsluiting	10-15 minuten

Materialen

Introductie	N.v.t.
Inleiding	Bijlage 1 van de leerlingen Pen of potlood
Kern	Gesprekskaarten → Bijlage 2 van de leerlingen schoolbord of poster waarop u tweedeling kan maken.
Afsluiting	Bijlage 3 van de leerlingen

Bronnen

- Bijbel (gedeelten vind u in **bijlage 1**)
- http://www.citaten.net/zoeken/citaten_van-confucius.html

Verdieping/meer informatie

Wat is moraalfilosofie?

Met de moraalfilosofie wordt het vakgebied van de filosofie bedoeld dat zich bezighoudt met wat goed en slecht is. Het is een leer van zeden. De moraal geeft aan welke handelingen en gedragingen als wenselijk worden gezien in een maatschappelijke context. Wat is een goede moraal? Dat is de vraag waar het filosofische vakgebied van de ethiek op richt. Een moraalfilosofie heeft dus een heel eigen moraal, waarvan zij ook zeker zijn dat dit dé goede moraal is.

Wat is religie?

Het woord religie kan van twee Latijnse woorden afgeleid zijn. Allereerst van het woord *religio*, dat wijst op iets dat met een (overdreven) aandacht voor details tot stand is gebracht. Daarnaast kan het woord ook afgeleid zijn van het Latijnse werkwoord *religare*. Religare betekent: 'Zaken stevig samenbinden.' Vooral deze laatste betekenis is kloppend, want religies brengen en houden mensen samen rond gemeenschappelijke praktijken en overtuigingen en richten hen op

eenzelfde levensdoel. (Bowker, 1997)

Religies zijn georganiseerde systemen om informatie te beschermen en om deze van de ene generatie door te geven aan de volgende. De wijze waarop de religies zich organiseerden, verschilt grondig. (Bowker, 1997)

Religies laten verlangen naar, dromen over en hopen op wat het huidige ogenblik overstijgt en wat groter is dan het kwaad. (Bowker, 1997)

Een religie zoekt zinvolle verbindingen waarbij meestal een god, een macht of een opperwezen centraal staat.

Bij de zoektocht naar de begripsbepaling kwamen we veel soorten definities tegen. De meest gebruikte kenmerken van een religie zijn de kenmerken die hierboven genoemd zijn. Toch is er bijna geen eenduidige definitie te vinden, wat ervoor zorgt dat John Milton Yinger tot de volgende uitspraak komt: 'Iedere definitie van religie is waarschijnlijk alleen bevredigend voor de auteur ervan.' (Yinger, 1967)

Onze overwegingen

Dat het confucianisme een moraalfilosofie is, was voor ons al duidelijk. Het confucianisme is een filosofie die zich bezighoudt met wat goed en slecht is. De vraag die nog restte was: Kunnen we naast het feit dat we van een moraalfilosofie spreken, ook spreken van een religie? We stellen vragen aan de hand van de genoemde kenmerken onder het bovenstaande kopje. Aan de hand daarvan, en met behulp van de literatuur willen we tot een voorzichtige eindconclusie komen.

Worden de ideeën van het confucianisme met (overdreven) aandacht voor details tot stand gebracht?

Ja, de ideeën zijn terug te vinden in de vijf beginselen, de vijf ethieken. Binnen de vijf ethieken vinden we de Li. Binnen deze ethiek zijn allerlei rituelen vastgesteld. Verder heeft het confucianisme een grote invloed in het onderwijs, de politiek en het gezin, waar tot in de details beschreven wordt wat er verwacht wordt.

Worden binnen het confucianisme de zaken stevig samengebonden, en richt men zich samen op het zelfde levensdoel?

Absoluut, alle facetten uit het dagelijks leven spelen mee in het confucianisme. Verder zijn relaties ontzettend belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan de relatie tussen vader en zoon, of de relatie tussen ouderen en jongeren. Het voornaamste levensdoel is om wijs te worden. Dit werd bereikt door de beginselen (als Li, ...) uit te voeren.

Is het confucianisme een georganiseerd systeem?

Ja, dit heeft het confucianisme vooral te danken aan Mencius.

Mencius was een levendige persoonlijkheid en kon met veel voorbeelden en argumenten redeneren om de anderen te overtuigen. Hij breidde het

confucianisme uit met concretere morele eisen. Daardoor werd deze filosofie sterker en kreeg ze meer volgelingen. (Nienhuys, 2006) De vijf beginselen, en de vijf ethieken laten ook iets zien van een georganiseerd systeem.

Wordt er binnen het confucianisme geloofd in iets dat het huidige ogenblik overstijgt?

Ja, er wordt geloofd dat je steeds wijzer kan worden. Wanneer je echt wijs ben, ben je de weg des Hemels gelijk.¹

Heeft het confucianisme een verbinding met een hogere macht, opperwezen of god?

Deze vraag moeten we ontkennend antwoorden. Het confucianisme was wars van het bovennatuurlijke en geloofde niet in een volgend leven, straf in de onderwereld of iets anders dat suggereert dat het goede altijd beloond en het kwade altijd gestraft wordt.

Voorzichtige eindconclusie

Naar onze mening is het confucianisme een religie. Vier van de vijf bovenstaande vragen konden we met 'ja' beantwoorden. De laatste vraag bracht ons in dubio. Toch vinden wij dat we het confucianisme een religie kunnen noemen. Dit omdat deze religie een hoog mystiek gehalte heeft (zeker in de rituelen), ook al zegt Confucius wars te zijn van het bovennatuurlijke. Het is naar onze mening een godsdienst met een unieke vorm. Het confucianisme verschilt van de monotheïstische godsdiensten waarin God centraal staat. Het verschilt ook van de polytheïstische godsdiensten waar meerdere goden centraal staan. Maar toch is het confucianisme een overheersende traditie geweest die geen ruimte liet voor andere godsdiensten en religies. De Chinezen zelf gebruiken zelf twee woorden om het onderscheid tussen denkrichting/filosofie en leer/religie/godsdienst aan te geven. Tsja staat voor denkrichting of filosofie en Tsjiao staat voor leer, religie en godsdienst, maar ook voor grote tradities die het volk zich toegeëigend heeft. We noemen het confucianisme dus een moraalfilosofie maar ook een religie, of zo u wilt, een pseudoreligie.

¹

Bijlage 1

Alle mensen zijn hetzelfde.
Wat ze doen zorgt ervoor
dat ze verschillend zijn.

1. Vertel in je eigen woorden wat er hier gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Ieder mens is anders gemaakt,
heel precies, net als een
borduurwerk. Het is belangrijk
dat mensen doen wat hun
Schepper wil.

1. Vertel in je eigen woorden wat er hier gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Deze twee kaarten behandelen hoe mensen zijn en wat ze doen. Op de linker-kaart vind u een uitspraak van Confucius. Hij stelt dat alle mensen hetzelfde zijn, alleen doordat we andere dingen doen zijn we anders. Hierbij kan u de kinderen goed laten nadenken. Zijn we echt hetzelfde? Hoe kan het dan dat we andere talenten hebben?

In psalm 139 staat dat God ons als een borduurwerk gemaakt heeft. In psalm 139 vers 14-16 vind u de context van de uitspraak op de rechter-kaart. Met de kinderen kan u nadenken waarom het belangrijk is om te doen wat de Schepper wil (tot Zijn eer).

Gebruikte Bijbelteksten/ Psalm 139 vers 14-16

14: Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uw werken; ook weet het mijn ziel zeer wel.

15: Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgene gemaakt ben, en als een borduursel gewrocht ben in de nederste delen der aarde.

16: Uw ogen hebben mijn ongeformeerde klomp gezien; en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.

Een mens heeft twee oren en één mond om twee keer zoveel te luisteren dan te praten.

1. Vertel in je eigen woorden wat er gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Als je veel praat kan je snel iets verkeerd zeggen. Als je iets verkeerd wil zeggen, houd dan je mond. Dat is verstandiger

1. Vertel in je eigen woorden wat er gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Deze twee uitspraken gaan over praten en luisteren. Hierbij is de linkse, confuciaanse uitspraak erg leerzaam. Het is goed om hier na te denken wat nu de bedoeling van dit citaat is. Waarom is luisteren zo belangrijk? Denk hierbij dat je juist wanneer je luistert dingen leert, als je zelf praat gaat dat vaak over wat je al weet.

De tweede uitspraak is naar aanleiding van spreuken 10 vers 19. Deze uitspraak zegt meer dan de eerder genoemde. Het gaat ook over wát je zegt. Bespreek met de kinderen waarom het belangrijk is niet te snel iets te zeggen (dus om eerst na te denken).

Gebruikte Bijbeltekst/Spreuken 10 vers 19

19: In de veelheid der woorden ontbreekt de overtreding niet; maar die zijn lippen wederhoudt, is kloekverstandig.

Wanneer iedereen zijn wil zou richten op het goede zou er niets slechts meer zijn

- 1. Vertel in je eigen woorden wat er hier gezegd wordt.**
- 2. Ben je het hiermee eens of oneens?**
- 3. Waarom ben je het eens of oneens?**
- 4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?**

Want het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.

- 1. Vertel in je eigen woorden wat er hier gezegd wordt.**
- 2. Ben je het hiermee eens of oneens?**
- 3. Waarom ben je het eens of oneens?**
- 4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?**

Deze uitspraken gaan over je wil richten op het goede, en het goede willen. Deze uitspraken zijn voor de leerlingen erg moeilijk en vereisen begeleiding. In de eerste uitspraak stelt Confucius dat wanneer we onze wil richten op het goede, dat er dan geen slechte dingen meer zouden zijn. Het tegenargument is direct de rechter-kaart wat de letterlijke Bijbeltekst uit Romeinen 7 vers 19 is. Paulus zijn wil was gericht op de wil van God, alleen telkens had hij weer te maken met het kwade in zich. Er was dus nog steeds 'slechtheid' in hem.

Gebruikte Bijbeltekst/Romeinen 7 vers 19

Want, het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade dat ik niet wil, dat doe ik.

Zoek de kleine dingen die ervoor zorgen dat het leven fijn en goed is.

1. Vertel in je eigen woorden wat er gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Verzamel je schatten in de hemel, want waar je schat is daar zal ook je hart zijn.

1. Vertel in je eigen woorden wat er gezegd wordt.
2. Ben je het hiermee eens of oneens?
3. Waarom ben je het eens of oneens?
4. Is deze uitspraak confuciaans of christelijk? Waarom denk je dat?

Deze uitspraken gaan over wat je in het leven moet zoeken. De linker-confuciaanse uitspraak roept op om de kleine dingen te zoeken. Jezus zelf zegt juist dat het belangrijk is om je schatten in de hemel te zoeken. Dat is dus zoeken naar God en wat Hij je in de Heere Jezus te bieden heeft. Daarnaast mag je natuurlijk zoeken naar de kleine dingen en daar ook van genieten maar dat is niet wat er voor zorgt dat het leven fijn en goed is. Het is wel heel belangrijk om ook voor de kleine, gewone dingen dankbaar te zijn.

Gebruikte Bijbelteksten/Mattheüs 6 vers 19-21

19: Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen;

20: Maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen.

21: Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.